БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 196 (9028)
АВГУСТЫН 21
ПЯТНИЦА
1959 он
Сэн 20 мүнгэн.

...ҮДӨӨ АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЭ ЭРИД ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...өө эдэ үдэрнүүдтэ Совет оро-...ай, тэрэ тоодо манайшье рес-...ын ажалшад, малшад үбһэ ...бэлэдхэлгэ, ургаса хуряал-...н харюусалгатай хүдэлмэриие ...татайгаар үнгэргэжэ, түсэбтэ ...жэлэй түрүүшын жэлдэ һү, ...ooho, үндэгэ болон хүдөө ...н бусад продуктнуудые улам ...элбэгээр абахын түлөө эр-...й шангаар тэмсэжэ байна. ...мсэлдэ колхоз, совхозуудай, ...ажахын мэргэжэлтэдэй ехэ-...мхидхэхы үүргэ дүүргэжэ ...иинь мэдээжэ.

...ргаа һүүлэй хэдэн жэлэй ...да МТС-үүдэй хубилгагда-...а хойшо, мүн ороной дунда, ...һургуулинуудые дүүргээд ерэ-...лээд олон хүдөө ажахын мэр-...эд аймагуудай колхоз, совхо-... ажаллажа байна гээшэ. Мү-...еспублика доторнай хамта ...унда, дээдэ эрдэмтэй мэргэ-...—агрономууд, зоотехни-... ветеринарна хүдэлмэрилэг-...инженернүүд, технигүүд, ме-...торнууд хүдэлнэ. Тэрэшэлэн ...ь оройдоошье үгы шахуу бай-...лектрик, барилгашан, һү, ноо-... шанарые шалгаха мэргэжэл-...хнолог, экономист гэхэ мэтэ ...мэргэжэлтэд колхоз, совхо-...а олон болонхой. Гадна айма-...мнай мэргэжэл шадабари ...р хамта 7000 гаран механи-...уд ажаллана. Эдэ бүхы мэр-...тэдэй ажал хүдэлмэриие зү-...мхидхэжэ шадаа һаа, энэм-...хабтар ехэ хүсэн байна бшуу. ...эйшье мэдэһээр эдэнэй олон-...үдэр бүриингөө ажал хүдэл-... хүдөө ажахын эрдэм ухаа-...ехникын, түрүү дүй дүршэлэй ...тануудые үргэнөөр хэрэглэ-...лхоз, совхозуудта орооhо та-... болон бусад ургамалнуу-...гасые дээшэлүүлхын, адууһа ... ашаг шэмые ехэдхэхын тү-...эшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. ...ал хүдөө ажахын мэргэжэл-... эдэбхи үүсхэлээр һүүлэй ...үдтэ колхоз, совхозуудтам-...орооhо таряа хэрээһэлүүлэн ...а, ургаса амяарлан хадаха, ...ха, мүн үхэр мал искусствен-...гаар үрэжүүлхэ, үбэл эртэ ...а абажа, хони олоор хэнзэ-... гэхэ мэтэ түрүү арга мето-...улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг ...ха юм. Тиихэдэ ажахынууд-...эб барилганууд бутово шу-...гэхэ мэтэ үнэгүй нютагай ма-...нуудаар тон түргэнөөр, гар-...багатайгаар бүтээгдэдэг бо-...иинь элитэ.

... жэлдэ Мухаршэбэрэй «Эр-... совхозойхид мэргэжэлтэдэйн-...үсхэлээр модон хана хашалта ... силос газар дээрэ обоолжо ...г болоһоной ашаар лэ шэ-...тэжээл гаргаша багатай, эл-...хээр бэлэдхэхэ аргатай болоо ... Тэдэнэй үнэтэ үүсхэлые рес-...кын бусад колхоз, совхозууд-...үргэнөөр хэрэглэжэ захалаа. ...гажанай Карл Марксын нэ-...этэ артельдэ хүдөө ажахын ...жэлтэд, правлениин түрүү-...ын орлогшо нүхэр Б. Монтоев ...э ветврач), зоотехник нүхэр ...Жалсараев гэгшэд өөһэдынгөө ... шударгы, эдэбхитэ ажалаар ...шье колхоз, аймаг соогоо ...ана бэшэ, мүн республика ...оо мэдээжэ болонхой. Эдэ-...шадабари ехэтэй, бэрхэ мэр-...лтэд байһанаа харуулжа, кол-...нгоо хонишодтой нягта хол-...ойгоор ажаллаад, оройдоол ... жэлэй туршада хонин һүрэ-гэйнгөө үүлтэрые эрид һайжаруулан, нооһонойнь шанарые нилээд дээшэлүүлээ. Тэрэшэлэн зуун эхэ хонин бүриһөө 100,6 хурьга абажа түлжүүлээд, республика соогоо эгээн эрхим амжалта туйланхай. Нүхэр Монтоев һаяхан өөрынгөө эдэбхитэ ажалай түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаа. Иимэ түрүү жэшээнүүд яһала олон.

Гадна ёһотойл үнэн сэхэ советскэ патриодууд байһанаа харуулан, нилээд олон мэргэжэлтэд өөһэдынгөө һайн дураар ажахын хүтэлбэрилхы тушаал даажа абаад, һайн амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагта зоотехник нүхэр Таюрский «Искра» гэжэ томохон колхоздо түрүүлэгшээр хүдэлхэ зуураа шадабаритай бэрхэ эмхидхэгшэ байһанаа харуулаа. Тэрэшэлэн энэ аймагай «Эрдэм» совхозой директор нүхэр Козлов инженер мэргэжэлтэй, мүн Кударын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Соковиков өөрөө мелиоратор юм.

Гэбэшье бүхыдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ажалда дутагдалнууд үшөөл олон. Колхоз, совхозуудта ажал хүдэлмэриие тон муугаар эмхидхэхэһээ гадна, өөһэдынгөө гол уялгые хүсэд дүүргэдэггүй мэргэжэлтэдшье бии. Хэнэйшье мэдэһээр республикын аймагуудта газар тариалангай элдүүрилгын тон мууһаа, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай ёһоор бэелүүлэгдэдэггүй дээрэһээ орооhо таряанай, үбһэ ногооной болон бусад ургамалнуудай ургаса бага байһаар. Мүнөө хүрэтэр нэгэшье колхоз, совхоздо зүб севооборот бии болгогдоогүй, үрэһэ хүрэнгэ өөһэдөө тариха, бэлдэхэ хүдэлмэришье мартагдашанхай шахуу. Ниитын адууһа мал жэлһээ жэлдэ үбһэ тэжээлээр дуталдана, мүн эхэ мал олоороо һубайржа, тэдэнэй тоо толгой хүсэд олошорногүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха тушаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ёһотой шанга тэмсэл хэнэгүй.

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ зорилгын табигдаад байхада эдэ дутагдалнуудые эсэслэн усадхаха саг тулаа. Нэн түрүүн колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй эмхидхэхы үүргэ эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Илангаяа залуу мэргэжэлтэдые газар газарта һайнаар угтажа, халуун анхаралаар хүреэлхэ, тэдэниие даалгаһан ажалдаа хүтэлбэрилэгшэдтэй адли харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ, урмашуулха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай зорилго болоно. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй эрхые хаһаха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые доро дараха ябадалтай эрид тэмсэхэ шухала. Аймагуудай хүдөө ажахын инспекцинүүд колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдтэ ходо туһалжа, мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ, тэдэндэ саг сагтань элдэб семинар, зүблөөнүүдые үнгэргэжэ, ажалдань түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ ушартай.

Саашадаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэд фермэ, бригада дээрэ миин хооһон зүбшэл, заабари үгөөд байха бэшэ, харин ёһотойл харюусалгатай эмхидхэлшэ, ажал хүдэлмэридэ түрүү онол арга нэбтэрүүлэгшэ байха зэргэтэй.

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Амяарлан хуряаха, унаһан таряа хадаха түрүү арга хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэе!

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЗОРИГЖОЛ

КУДАРА СОМОН. (Телефоноор абтаба). Хура бороон орожо, хэды һаад хэбэшье, «Путь к коммунизму» колхозой механизаторнууд бороогой тогтохо зуура таряагаа хадажа үргэлжэлһөөр. Энэ колхоздо комбайнууд болон лафетнэ жаткануудаа бүлэг бүлэгөөр ябуулжа ашаглаха түрүү арга хэрэглэжэ, нилээд һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай.

Суута комбайнер Иннокентий Жарниковай хүтэлбэрилдэг бүлэг агрегадууд мүнөө 200 гектар таряа хадаад байна. Эндэ 3 комбайн, хоёр жатка хүдэлдэг. Мүн энэ колхозой механизатор Николай Михайловай хүтэлбэрилдэг бүлэг агрегадуудай механизаторнууд 100 гектар шэниисэ хадаа.

Колхозой правлени механизаторнуудтаа зохид һайн байра түхеэрээ. Тэндэнь хүнүүдэй унтаха оро, дэбисхэр бии. Хамтын эдеэ хоол бэлдэгдэдэг. Механизаторнуудай байра харуулан ойлгуулха плакадуудаар шэмэглэгдэнхэй.

Хуряалгын агрегат бүхэндэ политическэ эмхидхэгшэд томилогдожо, механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулна, социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэ.

Иимэ һайн байра байдал олгоһондонь баярлаһан механизаторнууд бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ, бүхы орооhо таряагаа табан үдэртэ сабшажа, долоон үдэртэ тэрэнээ хуряажа дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абаа. Саг үргэлжэ орожо байһан хура бороондо сохюулжа хэбтэшэһэн таряае хуряахань бэрхэтэй. Тиигэбэшье механизаторнууд бүхы арга шадабаряа гаргажа, ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

А. Громова,
«Кударинский колхозник» газетын редактор.

Үдэрэй 25—30 гектар хадана

Сэлэнгын совхозой дүршэлтэй механизатор, лафетнэ жаткын машинист Александр Петров мүнөө жэлэй хуряалгада дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна.

— Үни заяанай үзэгдөөгүй ургаса гараба. Энээнээ бидэнэр богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар хуряажа абаха уялгатайбди,— гэжэ нүхэр Петров мэдүүлнэ. Жаткаяа үнинэй һайса заһабарилһанай, ажал хүдэлмэрээ эмхитэй зүбөөр ябуулһанай ашаар халаанда 25 — 30 гектар хүрэтэр хадана.

Александр Петров үглөөгүүр эртэ, үдын забһарлалгада, үдэшэлэн жаткаяа наринаар шалгадаг, һайса тоһододог, шүрэбыень шангадхадаг, заһадаг заншалтай.

Саашадаа ажалаа бүри һайжаруулжа, улам бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха һанаатайб,—гэжэ нүхэр Петров хэлэнэ. **Зураг дээрэ:** лафетнэ жаткын машинист Александр Петров хоёрдохи фермын газар дээрэ ячмень хадажа ябана.

Е. Буяврачнын фото, текст.

Зориг ехэтэйгээр ажаллана

Байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургаһан таряагаа хура бороодо сохюулангүйгөөр хуряажа абахын тула Бичурын Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ горьтой хүдэлмэри хэжэ, бүрхэг, бороотойшье үдэрнүүдтэ эршэтэ ажалаа зогсооногүй. Тэдэнэр бүхы тариалангайнгаа 85 процентыень амяарлан хуряаха уялгатай. Колхозой правлени түрүү коммунистнуудаа, механизаторнуудаа хуряалгын хүдэлмэридэ элсүүлжэ, эдэ үдэрнүүдтэ хура бороотой байһандань шалтаад һуунгүй, хадалгаяа хэхын лэ хойноһоо оролдоно. Колхоз соогоо эгээн түрүүлэн амяарлан хуряалга хэжэ эхилһэн комбайнер нүхэр Сафонов һайн дүн харуулна. Тэрэ хура бороотой үдэрнүүдтэ сэлмэг сагыень һамбаашалан 12—20 гектар шэниисэ хадаба.

Таряанай хадагдажа байхын хажуугаар тоогууд түхеэрэгдэжэ байнхай. 4 бригадын тоогууд электрификацилагдаа, мүн таряа хатааха талмай цементээр хушагдаа. Тиихэдэ таряа хадагалха амбаарнууд сэбэрлэгдэжэ, сагаадагдаа. Тоог бүхэн дээрэ автошэгнүүр тодхогдожо, таряа шэгнэхэ хүнүүдэй хүдэлмэри хүнгэдхэгдэбэ. Колхоз ойрын үдэрнүүдтэ гүрэндөө түрүүшын таряа худалдажа эхилхэнь.

Н. Куртошин.

КОЛХОЗНО АЖАЛАЙ ГЕРОЙ

РЯЗАНЬ, августын 19. (ТАСС). «Дело Октября» гэжэ колхозой Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн тугалшанай бригадир К. К. Петуховагай бронзово бюст нээлгэдэ зорюулагдаһан митинг Ижевск тосхондо болоо. Арба мянга шахуу хүн—областиин хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэд, колхознигууд болон интеллигентнэр митингдэ хабаадаба.

Нүхэр Петухова колхоздо 28 жэлдэ ажаллаад байна. Тэрэнэй 7 гаран жэлынь һаалишаар, 20 гаран жэлынь тугалшанаар болон тугалшанай бригадираар ажаллаа.

Нүхэр Петухова өөрынгөө дүй дүршэлдэ бусад малшадые һургадаг юм. Тэрэ хадаа Рязаниин колхозуудай фермэнүүдтэ хододоо ошожо байдаг, ороной олон областьнууд болон республикануудта ябадаг байна. Урдань батрак ябаһан К. К. Петухова студентнэрэй, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ лекцинүүдые уншадаг, ном бэшэдэг, газетэдэ статья толилдог байна.

Партиин Рязанска обкомой нэгэдэхи секретарь А. Н. Ларионов суглараагшадта хандажа үгэ хэлээ.

Удаань нүхэр Петуховагай һургашад—«Маяк революции» колхозой тугалшан Социалистическэ Ажалай Герой П. С. Тарасова, «Большевик» колхозой залуу тугалшан Валя Праушкина мал ажал эрид хүгжөөлгэдэ К. К. Петуховагай дүй дүршэлэй ехэ удхашанартай байһан тухай митинг дээрэ хөөрэжэ үгөө.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ „Эхэ-Герой" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1959 оной августын 17-ной Указаар, арбан үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ **«Эхэ-Герой»** гэжэ орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулгатайгаар **«Эхэ-Герой»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо:

1. **Васильева** Надежда Викторовнада — Улан-Удэ городой Железнодорожно районой гэрэй эзэн эхэнэр.
2. **Дорофеева** Евдокия Васильевнада — Баргажанай аймагай «Звезда» колхозой гэшүүн.
3. Козулина Евдокия Николаевнада — Иволгын аймагай Красноярово тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
4. Мункуева Сэнтыма Доржиевнада—Хэжэнгын аймагай Чесана тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
5. **Раева** Екатерина Петровнада—Баргажанай аймагай Усть-Баргажан гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

(ТАСС).

Грециин уран зохёолшо Костас Варналиста уласхоорондын Ленинскэ шан барюулагдаба

...ециин уран зохёолшо Костас ...алиста «Арадуудай хоорон-...эб найрамдал бэхижүүлһэнэй ...» уласхоорондын Ленинскэ ... августын 19-дэ Кремлиин ...дловскэ зал соо баяр ёһололой ...н байдалда барюулагдаба.

...нинскэ шан барюулгын боло-... ниислэл хотын ниитын орга-...цинуудай түлөөлэгшэд, пред-...тинууд болон барилгануудай ...лмэришэд, уран зохёолшод, ... зураашад, артистнууд, һураг-... залуушуул байлсаа. Костас ...налис, тэрэнэй һамган Дора ...налис президиумдэ һууба. Гре-... хэрэгүүдээр СССР-тэ байдаг ...зурын этигэмжэтэ Г. П. Кап-...белис, Кипр аралай кооператив-...жал-ябуулагшадай делегациин ...үүд, Грециин залуу парламен-...нууд, мүн ниислэл хотын дээдэ ...үулинуудта һуража байһан ...иин аспирантнууд айлшадай ...а байлсаа.

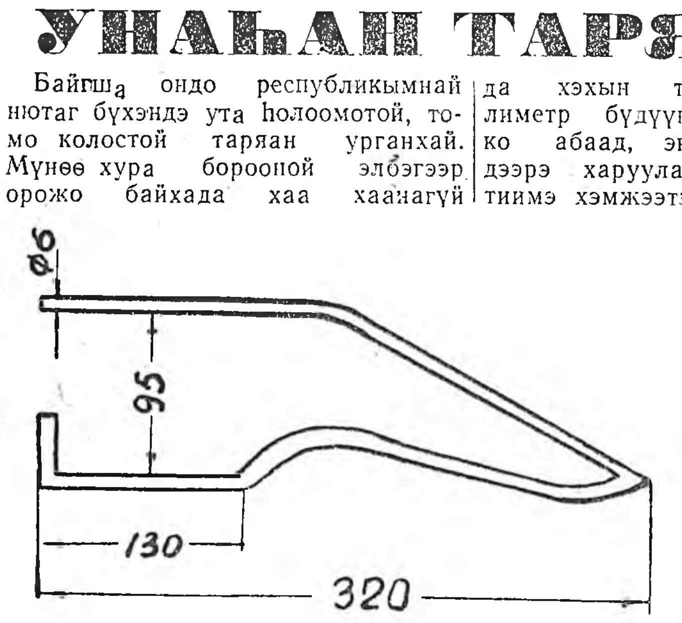
Уласхоорондын Ленинскэ шан олгохо комитедэй гэшүүн И. Г. Эренбург Костас Варналиста уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреадай хүндэлэлэй диплом, алтан медаль барюулха зуураа, дээдэ хайра абаһантайнь дашарамдуулан, тэрэниие амаршалаа.

Эб найрамдал хамгаалхын, бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ ехэ габьяатай байһанай түлөө дээдэ хайрада хүртэһэн Грециин уран зохёолшые амаршалан, СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин нэгэдэхи секретарь К. А. Федин, СССР-эй арадай артист, эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй гэшүүн Ю. А. Завацкий, Москвагай трансформаторна заводой слесарь В. В. Жданков болон студентка Валентина Ганина үгэ хэлээ. Үхибүүд лауреадта, тэрэнэй һамганда сэсэгүүдые барюулба.

Костас Варналис харюугай үгэ хэлэһэн байна. (ТАСС).

УНАҺАН ТАРЯА ХУРЯАХА ЮРЫН АРГА

Байгша ондо республикымнай нютаг бүхэндэ ута һолоомотой, томо колостой тарян урганхай. Мүнөө хура бороонoй элбэгээр орожо байхада хаа хаанагүй таряамнай унажа, хуряахада тон бэрхэтэйхэн ушар тохёолдоод байна. Тиимэһээ элбэгээр ургаһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр, богонихон болзорто хуряажа абахын тула, байгаалиин эрхэ байдалтай тэмсэн, бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхэ гээшэ механизаторнуудай гол зорилго болоно.

1 зур.

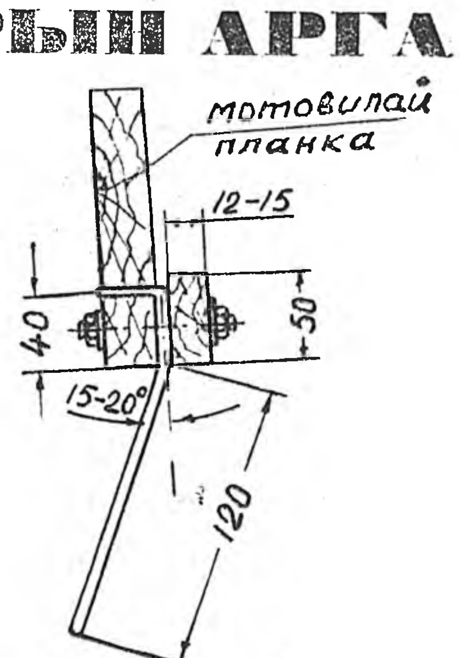
Унаһан таряае тусхай түхеэрэлгэгүй жатка, комбайнуудаар хуряахада, нилээд ехэ орооһоной гээлтэ, хоролтодо орохо байһаниинь мэдээжэ. Энээниие зайсуулхын тула жатка бүхэндэ түхеэрэлгэ хэхэ шухала.

Унаһан таряа хүндэлөөшэнь, өөдэнь үргэжэ хуряаха түхеэрэлгэ жаткынгаа хадуурайнь урда хэхын тула 6—10 миллиметр бүдүүн булад проволоко абаад, эндэ, 1-дэхи зураг дээрэ харуулагдаһантай адляар тиимэ хэмжээтэйгээр нугалха хэрэгтэй. Тиигээд нугалагдаһан проволокоёо зураг дээрэ харуулагдаһан скобоор жаткадаа бүхэлхэ юм. Тэрэ скободо харуулагдаһан «а» зайнь бүхэлэгдэхэ хоёр шүрэбэй зайтай тааралдаха зэргэтэй. Гадна проволокынгоо хоёр үзүүртэ 3 миллиметр зузаан, 75 миллиметр үргэн, 60 миллиметр үндэр хабтагай түмэр гагнахада болохо. Тиигээд тэрэ хабтагайдаа 8 миллиметр диаметртэй хоёр нүхэ хоорондонь 50 миллиметр зайтайгаар гаргаад, жаткынгаа хадуурай урда бүхэлхэ хэрэгтэй.

«ЖР-4,5» маркын жаткада 31 тиимэ түхеэрэлгэ бүхэлхэдэ тааруу юм. Харин «ЖБ-4,6» жаткада 29-һые табиха хэрэгтэй.

Үдхэнөөр ургаһан аад, газартаа няалдатара унашаһан таряае хуряахын тула, нугалагдаһан проволокынгоо үзүүртэ хабтагай түмэрөөр хэгдэһэн конус углажа бүхэлхэдэ һайн.

Тиихэдэ унаһан таряа һаадгүйгөөр хуряахын тула юрын мотовилые эксцентриковэ мотовилоор һэлгэхэдэ зохид байдаг. Теэд эксцентриковэ мотовило республикымнай колхоз, совхозуудта нилээд дуталдана. Энэ ушарта жаткануудай юрын мотовилай һэрбээнүүдтэ тармуурай шүдэнүүдые һуулгаха хэрэгтэй. Тиимэ шүдэнүүдые түмэрөөр, гү, али модоор хэжэ болоно. Түмэр шүдэнүүд (2-дохи зураг) 4—6 миллиметр диаметртэй, 100—120 миллиметр ута байха юм. Тиимэ шүдэнүүд жаткын планкада модон брусээр дарагдажа бүхэлэгдэхэдөө мотовилай эрьесын нүгөө тээшэнь 15—20 градус налуугаар тодхогдохо зэргэтэй. Мотовилай һэрбээ бүхэндэ 16 шүдэн һуулагдаха юм. Тиимэ шүдэнүүд унаһан таряа өөдэнь үргэдэг проволокын түхеэрэлгын хоорондуур гарадаг байха ёһотой. Ингэжэ унаһан таряа хуряахадаа мотовилай планка спираль янзаар тодхогдожо, тэрэнэй һаадгүйгөөр эрьелдэхынь тула татагдаад, бүхэлэгдөөд байдаг, мүн дундахи хэрээһэнэйнь шүрэбүүдые һуладхаха хэрэгтэй. Тиихэдэ хоёр захынь хэрээһэнүүдые шпилькэһээнь һугалаад, нүгөө тээшэнь нэ-

2 зур.

гэ бага налуугаар эрьюулжэрхихэ хэрэгтэй. Зүгөөр хэрэһэнүүдээ эрьюулхэдээ хобоонуудыень шпилькэнүүдтэйнь тудхааха шухала.

Иимэ юрын аргануудаар түхеэрэгдэһэн жаткаар унаһан таряа хуряахада, түргэншье, хүнгэншье, гээлтэ хоролтогүй байдаг.

Иимэшүү аргые хэрэглэжэ байһан Борьёогой совхозой механизаторнууд 1500 гаран гектарайнгаа таряае хадажархинхай. Энэ һайн аргые хаа хаанагүй хэрэглэе!

В. СПИРЮХОВ,
Хүдөө ажахын министерствын оньһожоруулгын Управлениин ахалагша инженер.

Хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулхын түлөө

Үйлэдбэрииие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ тухай шухала асуудал партиин ЦК-гэй июниин Пленум зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, республикын Нютагай промышленностиин, Эдеэ хоолой промышленностиин министерствонүүдэй, Бурпромсоведэй предприятинууд үйлэдбэриингөө технологи саашадань һайжаруулхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Үйлэдбэриин хүсэ һайнаар ашаглаха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэмжээн абтана.

Нютагай промышленностиин предприятинуудта энэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһые хараха болоо һаа, иимэ. Һүүлэй хэдэн һарын туршада Улан-Удын мебельнэ фабрикын технологи һайжаруулагдаһан байна. Мүн Кяхтын, Тарбагатайн, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Хоринн промкомбинадуудай мебельнэ цехүүд олон шэнэ станогуудые абаа юм. Энээнэй ашаар нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо байгша оной долоон һара соо 2500 мянган түхэригэй мебель ехээр бүтээн гаргагдаа.

Барилгын материалнуудые бэлдэн гаргаха предприятинуудта бар хүсөөр хэгдэдэг ажалай ехэ дээрэһээ энэ хүдэлмэри оньһожоруулха тушаа олон хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Дээдэ-Онгостойн хирпиисын заводто хирпиисын шабар хэблэхэ технологиин хоёрдохи лини ашаглалгада оруулагдаба. Шабар буталдаг СМ-19 гэжэ түхеэрэлгэ эндэ тодхоогдоо, хирпиисэ ашаха хүдэлмэри оньһожоруулагдаа, хирпиисэ хатааха камеранууд шэнэлэн заһагдаа. Энээнэй ашаар хирпиисэ түргэнөөр хатаагдадаг болобо.

Нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудаар һүүлэй үедэ 90 гаран янзын түхэлэй түхеэрэлгэ, механизмууд ашаглалгада оруулагдаа юм. Гэтэр энэ министерствын предприятинуудта ашаа тээлгэ, буулгалга, илангаяа модо ашаха хүдэлмэри мүртэй оньһожоруулагдаагүй байһан зандаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээн тушаа зохихо хэмжээн абтаха ёһотой.

Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта оньһожоруулгын хүдэлмэриие харахада, юу хээн хэгдэжэ байдаг. Жэшээнь, хилээмэ баридаг бүхы предприятинуудта талха һагшаха, тэрэниие зуураха, хилээмэ болгохо хүдэлмэриин ехэнхинь оньһожоруулагданхай. Печени, пряник, макароной зүйл хэхэ гол хүдэлмэри оньһон аргаар хэгдэдэг болобо. Мүн энэ министерствын предприятинуудта пивэ эюулхэ баранкын зүйл хэхэ автоматическа лини ашаглалгада оруулагданхай. Зүгөөр олон газарта бүтээсэ ехэтэй технологическа түхеэрэлгэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Жэшээнь, Улан-Удын пивын заводой пивэ эюулхэ автоматическа лининь 80 процент ашаглагдана. Хилээмэ баридаг, кондитерскэ предприятинуудта бэлэн болоһон продукци, зуураһан талхан гэхэ зэргын зүйлнүүдые иишэ тиишэнь зөөхэ, ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулха асуудал хүсэд шиидхэгдэнэгүй. Үйлэдбэриие бүхы дээрэнь оньһожоруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табигданагүй. Энээнһээ боложо, зарим предприятинуудта бүтээсэ ехэтэй оньһон машина, агрегадуудай байһаар байтар гараар хүдэлмэри хэгдэдэг байна.

Олзоборилгын кооперациин артельнүүдтэ үйлэдбэриие оньһожоруулха хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. Энээнэй ашаар долоон жэлэй турша соо 41,5 миллион түхэригэй продукци, шэнэ техникэ ашаглажа 22,5 миллион түхэригэй продукци ехээр бүтээн гаргаха түсэбтэй юм. Үйлэдбэриие оньһожоруулхаар хараалһан түсэбөө дүүргэхын тулада олзоборилгын артельнүүдтэхи бар хүсэнэй ажал хороохо, машина түхеэрэлгэеэ шэнэлхэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Жэшээнь, «Коминтерн» гэжэ артельдэ гутал оёхо хэрэг оньһожоруулха хүдэлмэри хэгдэнэ, гуталай улые няаха шэнэ арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Игэжэ ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлбэ. Энээнтэй хамта олзоборилгын кооперациин предприятинуудта, илангаяа ажаһуудалай хэрэгсэл хангадаг предприятинуудта ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха тушаа олон асуудал шиидхэгдээгүй байһаар.

Саашадаа продукци ехээр гаргажа, арад зоной эрилтэ хүсэд дүүрэнээр хангахын тулада нютагай промышленностиин, олзоборилгын кооперациин предприятинууд үйлэдбэрээ оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ тухай хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, бэелүүлжэ байна. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ артельдэ амһартада шаажан гүйлгэхэ шэнэ цех ашаглалгада оруулагдаха, иигэжэ 1960 ондо 1000 тонно амһарта гаргаха аргатай болохо юм.

Предприятинуудай хүдэлмэришэд, илангаяа уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод үдэр бүри шэнэ шэнэ дурадхал оруулжа байдаг. Энээниие хараадаа абалсан, үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха шухала.

А. Чезлова,
КПСС-эй обкомой промышленно-транспортна таһагай инструктор.

Нүүдэл культбазанууд эмхидхэгдэнэ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Курумкан) залуушуул нүүдэл культбазануудые эмхидхээд, холын фермэ, бригадануудта кино, концерт харуулна, лекци уншана. Парикмахер, фотограф, эд бараа наймаалагшад тэндэ ябалсана. Очир Ринчино, Галина Ухинова, Владимир Соколов энээндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Үбһэ хуряалгын үедэ тэдэнэр, Улюнкан, Аян, Тазы гэжэ газарнуудта гурба дахин концерт харуулаа.

Мүнөө энэ коллектив таряа хуряалгада хүдэлжэ байһан колхознигуудта ошохоёо бэлдэжэ байна.

В. Баторов.

Республикын предприятинуудта

Модошодой ашаар...

Бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд ехэ амжалта туйлана. Эдэнэр июль һарада модо бэлэдхэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ, арадай ажахыда түсэбһөө гадуур хэдэн мянган кубометр модо бэлэдхэбэ.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан, тус предприятиин модошод модо бэлэдхэхэ 8 һарынгаа түсэбые 6 һарын туршада дүүргэһэн байгаа. Эдэнэр модо бэлэдхэхэһээ гадна, барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээнь, эдэнэрэй хүсөөр Гусихын халуун аршаанда ваннын гэр бариглдаһан байна. Тэрэшэлэн һургуулиин байшан барижа байнхай. Мүн эдэнэй хүсөөр Журавлиха, Шанталык гэжэ модо бэлэдхэлэй участогуудта олон гэр байра баригдажа, ашаглалгада үгтэнхэй.

Иигэжэ Баргажанай шэнэ леспромхозой модошодой ашаар хүдэлмэришэд шэнэ гэр байратай болобо.

Д. Гыргенов.

Түрүү экипаж

Байгал-Сэлэнгын техническэ участогта оройдоо нэгэ хэды хүнүүдһээ бүридэһэн экипаж бии юм. Эдэнэр «ВС-1» маркын газар малтадаг машинаар элһэ, хайр автомашинануудта ашажа, республикын барилгануудта эльгээжэ байдаг. Энэнь харгые асфальтаар хушахада, цементын холисодо хэрэглэгдэдэг юм.

Тус машинын командын гэшүүд түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн харюусалгата уялга абаа. Мүнөө командынхид коммунистическэ ажалай экипажай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Эдэнэр социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон түрүүшын үдэрһөө эхилжэ һара бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Энэ экипажһаа 8 хүн бассейнэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй. Тэдэнэй тоодо кочегар Г. А. Позубенко, матрос Н. Г. Мальников, механигай туһалагша К. К. Алексеев, командирай туһалагша Н. Н. Денисов гэгшэд ороно.

Д. Балданов.

Халаанаа гээгдэлһээнь гаргахабди

Вышневолоцко пумаажан бүдэй комбинадай нэхэлгэшэ, Социалистическэ Ажалай Герой Валентина Гагановагай гайхамшаг үүсхэлые дэмжэгшэдэй тоо республика доторнай үдэр бүри олошоржо байнхай.

Тимлюгэй цементын заводойхидой дундаһаа Жана Гомбоевой хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай халаан эрхим ажалаараа шалгарна. Энэ халаанайхид июль һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, заводой дирекци, партийна организациин дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Нүхэр Гагановагай үүсхэлые дэмжэһэн И. Н. Крицкий, В. Суворов, А. Демин, А. Вяткин гэгшэд һайн дураараа гээгдэнги халаанда ошожо, ажаллахые хүсэбэ. Нүхэр Крицкий паровозой машинистын туһалагшаар ажаллажа байһан аад, ондоо гээгдэнги паровоз даахадам болохо гэжэ мэдүүлээ. Нүгөөдүүлынь поезднуудые эмхилэн хабсаргадаг ажалтай байһан юм. Мүнөө эдэнэр гурбуулаа гээгдэнги халаанда мастераар хүдэлжэ эхилбэ.

Г. Цыренов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Улан-Удэ станциин депогой паровозуудай түрүү бригадануудай машинистнууд И. Ф. Смоленков, Ю. П. Рябухин, А. И. Елисафенко, В. К. Гребнев, М. М. Богинский.

З. Веснинагай фото.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНА...

СВЕРДЛОВСК. «Уралэлектроаппарат» гэжэ заводойхид коммунистическэ ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байна. Зураг дээрэ: заводой эрхим уралан нарижуулагша А. А. Буров (зүүн гарһаа), слесарь хабсаргагша В. О. Киселев.

ТАСС-эй фотохроника.

ТУРШАЛГА ХЭХЭ ЗАВОД

СССР-эй науканuудай Академиин Сибириин отделенидэ туршалга хэхэ завод байгуулагдажа байна. Энэ предприяти шэнэ институдуудта хэрэгтэй тусхай түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ юм. Лабораторинуудта хэрэглэгдэхэ стулнуудһаа эхилээд электронно-счетно машинанууд хүрэтэр орёо бэрхэ зүйлнүүдые хара болон үнгэтэ шудхамалнуудаар, модоор, резинээр, шэлээр, пластмассаар хэдэн мянгаадаарнь бүтээн гаргаха байна.

ҺҮНЭЙ ЗАВОД БАРИГДАБА

Шахта городто сүүдхэдээ 150 тонно сагаан эдеэнэй зүйлнүүдые гаргаха һүнэй завод баригдаба. Тэрэшэлэн Новочеркасск, Каменск, Шахтинска городуудта һүнэй заводуудай барилга дүүргэхэ болонхой. Һүнэй хэдэн заводууд хүдөөдэ баригдажа байна. Долоон жэлэй туршада Ростовско совнархозой һүнэй промышленностиин предприятинуудые хүгжөөлгэдэ 180 гаран миллион түхэриг мүнгэн табигданхай.

ШЭНЭ КИНОКАМЕРА

Инженер И. Г. Шапирай хүтэлбэрилдэг Ленинградай бүлэг конструкторнууд 2х8 миллиметр хэмжээтэй плёнко дээрэ фильм буулгахын тулада хэрэглэхэ «Нева» гэжэ кинокамера бүтээбэ. Энэ аппарадаар секундын туршада 8-һаа 48 хүрэтэр зурагуудые буулгажа болохо юм. Ленинградай совнархозой оптико-механическа предприятинууд дээрэ 1960 онһоо эхилжэ иимэ кинокамера олоороо бүтээгдэжэ эхилхэ юм.

ШЭНЭ ЦЕХ

Марийска совнархозой Волжско модоной комбинадай дэргэдэ модоной гурил гаргаха шэнэ цех баригдаба. Хэдэн жэлэй үедэ хаягдажа байһан, мүн мүнөөшье гарадаг элдэб үлэгдэлһээ энэ цех жэлдээ гурбан мянган тонно модо[ной] гурил үйлэдбэрилдэг б[олохо]ноь. Пластмассын зүйлнүү[д] бүтээдэг Москвагай, С[вердловскын] заводуудта энэ г[урил] хэрэглэгдэхэ юм.

ДУУНАЙ СУГЛУУЛБАР[И]

Кавказай арадай дуу[ша] Саят-Новагай (Арутина [Саяд]дянай) дуунуудай суглу[улба]рие Армениин гүрэнэй хэ[блэл] хэблэжэ гаргаба. 18-дахи [зуун] жэлдэ ажаһууһан поэт-а[шуг] Саят-Нова өөрынгөө дуу[нуу]дые армян, грузин, азерб[айд]жан хэлэнүүд дээрэ зохёо[жо] байгаа.

Суглуулбарида арадай [ду]шанай 150 шахуу дуу[н] ороо.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТА[ВКЭ]

Политехническэ музе[й]... нээгдэһэн Чехословакиин х[ими]... жүүрэй техникэ, электро[н]...кын выставкэ москвагайхи[д]... ехээр һонирхуулна.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мурманска... родһоо холо бэшэ газарта ба... Советскэ Союзай эгээн хойто... гэй «Мурманш» санаториин... корпус харуулагдана. Энэ сана... ридо жэлэй турша соо мянга га[ран] хүн аргалуулдаг юм.

ТАСС-эй фотохроника.

Россин гүрэнтэй хальмаг арадай һайн дураараа нэгэдэһээр 350 жэлэй ойдо

АГУУЕХЭ ОРОД АРАДТАЙ ХАМТА ЯБАЖА ТУЙЛАҺАН АМЖАЛТА

Россин гүрэнтэй хальмаг арадай һайн дураараа нэгэдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 350 жэлэй ой хадаа хальмаг арадай, республикын бүхы ажалшадай хани барисаанай ехэ һайндэр, агуухэ ород арадтай хуби заяагаа холбоһон баярай ой болохо юм.

Россин гүрэнтэй хальмаг арадай һайн дураараа нэгэдэһэн ушар хадаа имагтал үнэн зүб алхам байһан юм. Энэ нэгэдэл өөһэд хоорондын хёмороонһоо, гадаадын добтолгоһоо хальмаг арадые абарһаараа ехэ удха шанартай байхаһаа гадна, мүн саашанхи хүгжэлтэдэнь угаа ехэ нүлөөтэй байһан гэээшэ.

Бага яһатаниие дарлаха, мүлжэхэ политика ябуулдаг хаанта хархис засагые хальмаг арад ород арадтай адлидхажа һанадаггүй байгаа. Ород арадые хододоо хүндэлдэг, аханарнай гэжэ тоолодог байһан юм, мүнөөшье тиигэнэ.

Харин хархис этэгээдүүдһээ Ородой газарые хамгаалһан дайн байлдаануудта хамта хабаадажа, Степан Разинай, Емельян Пугачёвой үүсхэн толгойлһон арадай бүһалгаануудай гал дүлэн соогуур гаража, хальмаг, ород арадуудай ахадүүгэй хани барисаан улам бүхэжөө һэн.

Ажалшадай хэтэдээ һанажа ябаһан хүсэл зоригые бэелүүлэгшэ Агуухэ Октябриин социалистическэ революци хүниие хүнэй дарлаха мүлжэхэ ябадал үгы хэһэн, олон үндэһэ яһатаниие адли эрхэтэй болгоһон юм. Хальмаг арадай революционно үзэл сурталтай болохо, Хальмаг орондо Совет засаг бэхижүүлхэ хэрэгтэ В. И. Ленинэй «Ахадүү хальмагуудта» гэһэн уряань гайхамшаг удха шанартай байгаа бэлэй. «Бултадаа Улаан Армиин зэргэдэ жагсая!», «Деникинэй сагаан хасагуудай бандатай бултадаа тэмсэхэ!» гэһэн В. И. Ленинэй уряагаар бүхы нютагуудай хүдэлмэришэд, үгытэй таряашад Деникинэй бандатай тэмсэхэеэ мордоо һэн. Сэрэгэй частьнуудһаа гадна партизануудай отрядууд байгуулагдадаг байгаа. Хальмаг нютагай морин сэрэгшэд Совет засагай түлөө дайн байлдаанда эрэлхэг баатаршалга, шэн габьяа гаргаа бэлэй. Хальмагай республикын ажалшад бусад арадуудтай хамта Совет засагые нютагтаа хамгаалалсаһан юм.

Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн национальна политика ябуулһанай ашаар, агуухэ ород арадай, мүн манай ороной бусад арадуудай ахадүүгэй туһаламжа тэдхэмжын ашаар, Совет засагай оршон мандажа байгаа жэлнүүдтэ Хальмаг ороной ажалшад ажахы болон соёл культурын талаар ехэ амжалта туйлаһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ бүхы совет арадтаяа хамта хальмагай хүбүүд, басагад Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсээ. Түрүүшын морин сэрэгэй суута хүнүүдэй нэгэн, 2-дохи морин сэрэг байгуулалсагша армиин генерал-полковник Советскэ Союзай Герой Ока Иванович Городовиков, армиин генерал И. Р. Апанасенко, Суворовой, Кутузовай ордендуудтай Улаан тугта Киевэй дивизиин командир байһан Советскэ Союзай Герой Б. Б. Городовиков, Будапештые эзэлхын түлөө байлдаануудта наһа бараһан полковник Василий Хомутников болон бусадай габьяае совет арад мэдэхэ байха. Хальмаг арадай 8 баатар хүбүүдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Ондоошье олон хүн орден, медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Хальмаг арад суута хүбүүд, басагадаа—партизанууд Бадма Адучиев, Тамара Хахлынова, Юрий Клыков, Володя Косиев болон бусадые хэтэдээ һанажа ябаха.

Октябриин социалистическэ революциин урда тээ Хальмаг орондо промышленность гэжэ байгаагүй юм. Экономико болон соёл культурын талаар гээгдэнги хизаар байһан аад, мүнөө хүгжэнги промышленностьтай, оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахытай, һургуули, больница, соёл культурын олон эмхи зургаантай болонхой. Республика доторнай мүнөө 70 гаран элдэб промышленна предприяти бии юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэмнай 93 миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргаа, энэнь 1940 онойхиһоо хоёр дахин ехэ болоно. Эдэнэй тоодо Каспиин далай шадарай загаһа консервын комбинат, судна заһабарилдаг техническэ станци, Элистын автомобиль заһадаг завод, хирпиисын 4 завод болон бусад олон предприяти ороно. «Калмыкстрой» трест эмхидхэгдээ.

Промышленностиин урган хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй тоо олошорно. Хэрбээ революциин урда тээ манай нютагта инженернүүд, механигууд, машинистнууд, электригүүд, радистнууд байгаагүй һаа, хальмаг зоной дундаһаа мэргэжэл ехэтэй хүнүүд урган гараа.

Революциин урда тээ хальмаг арад нүүдэл мал ажал эрхилдэг байһан юм, харин мүнөө республикамнай оньһожоруулагдаһан, олон һалбарита хүдөө ажахытай болоһон байна. Колхозой байгуулалтын илаһанай ашаар хүдөө нютагуудта хүн зон баян дэлгэр байдалтай ажаһууна. Урданай нүүдэл тулюур байдал орогүй үгы болоо. Республикымнай тала дайдаар шэнэ шэнэ һуурин газарнууд—колхоз, совхозуудай тосхонууд бии болонхой.

Колхозууд, совхозууд хүдөө ажахын бүхы продукци гаргадаг. Ниитын мал ажал жэл бүри хүгжэн дэбжэнэ. Гансахан 1958 ондо республика доторхи хонидой тоо 149,5 мянган толгойгоор нэмээ. Урда жэлэйхитэй жэшэбэл, мяхан 21,8 мянган тонно, һүн 11,1 мянган тонно, каракуль хурьганай арһан 92 мянган хэһэг ехээр гүрэндэ худалдагдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 8,6 мянган тонно эрхим нооһон гүрэндэ тушаагдаа. Гүрэндэ тушааһан нооһонойнгоо хэмжээгээр Хальмагай АССР Россин Федераци дотор гурбадахи һуури эзэлээ юм.

Республикын колхозууд болон совхозууд ороохо таряанай баян ургаса хуряаһанай ашаар 11,6 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдаа. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2,8 дахин ехэ. 1953 онойхитой сасуулбал, ноохо 1,7 дахин, һү 2,9 дахин, үндэгэ 4,2 дахин ехээр гүрэндэ худалдаабди. Эдэ бүгэдын ашаар колхозуудай ниитын ажахы бэхижэһэн, колхозникуудай олзо доход ехэ болоһон байна. Республикын 25 колхозой олзо доходынь үнгэрэгшэ жэлдэ 237 миллион түхэригтэ хүрэжэ, 1953 онойхиһоо 2 дахин ехэ болоо. Хоёр миллионһоо бага олзо доходтой нэгэшье колхоз республика дотор байхагүй.

Олон һалбаритай хэдэ хэдэн хүгжэнги ажахынууд манайда бии юм. Сарпинска районой «Гигант» колхоз (1006 бүлэ) иимэ ажахынуудай нэгэн болоно. 182 мянган гектар газартай, тэрэнэй 21 мянган гектарынь хахалагдадаг. Энэ колхозой хубаагдадаггүй фонд 35,3 миллион түхэриг болонхой, тэрэнэй 7,2 миллиониинь үнгэрэгшэ жэлдэ ороо. Жэл бүхэндэ ажахынь хүгжэн дэбжэжэ байдаг. Мүнөө 87491 толгой хонитой, 3022 эбэртэ бодо малтай.

1958 ондо «Гигант» колхоз 4,4 мянган центнер мяха, 3,2 мянган центнер ноохо, 65,6 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаа. Ажалта үдэр бүхэндэ 10 түхэриг 91 мүнгэ хубаагаа. 1958 ондо колхозой мүнгэн олзо 25,6 миллион түхэриг болоһон байна.

Хальмагай социалистическэ хүдөө ажахы түрүү техникээр зэбсэгжэнхэй. Республикын колхозуудай полинууд дээрэ 5684 трактор (15 хүсэнэй), 1089 комбайн, 1464 автомашина хүдэлдэг.

Республикын промышленность болон хүдөө ажахы шэнэ долоон жэл соо хурдан түргэнөөр хүгжэхэ юм. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, 1965 ондо промышленна продукци хоёр дахин ехээр гаргагдаха. Долоон жэлэй турша соо капитальна барилгада 123 миллион түхэриг һомологдохонь. Энэмнай үнгэрһэн 20 жэл соо капитальна барилгада һомолһон мүнгэ зөөриһөө хоёр дахин ехэ болоно.

Шэнэ долоон жэл соо загаһанай хоолой, хүнгэн промышленностьмнай шадаа хүгжөөгдэхэ. Мүн нютагай [барил]гын материалнуудые бүтээн гарга[ха], ажалай продукци бүйлуулха промы[шлен]ность хүгжөөгдэхэ.

Совет засагай жэлнүүдтэ культур[на ре]волюци хэгдэжэ, хальмаг арадай үн[дэһэ]... социалистическэ, түхэл маягаараа [наци]нальна соёл культура урган [гараа]. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усад[хагдаа]. Бүгэдэниитын долоон жэлэй уялга[та] ралсал бэелүүлэгдээ. Мүнөө респу[блика] доторнай 155 эхин, 42 долоон жэл[эй], дунда һургуули бии. Эдээндэ 22 500 ухибүүд һуража байдаг.

Манай республика дотор өөһэдын [интел]лигенци урган гараа. Республикын [про]мышленность болон хүдөө ажахыда [...] мянга гаран дээдэ эрдэмтэй халь[маг], ородууд, бусад үндэһэ яһатанай түл[өөлэг]шэд хүдэлжэ байдаг. Медицинын эрдэмэй 776 мэргэжэлтэд, 107 вра[ч], 1486 багшанар болон соёл культурын зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, мал[...]лай, баян ургасын хэдэн мянган [...]тернууд бии юм.

Хальмаг арадай литература, искус[ство] хүгжэн һалбаржа байһаниинь кул[ьтурна] революциин гайхамшагта туйлалта[...] Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада хальмаг[ай] литература амжалтатайгаар хүгжөө.

Республика дотор хальмаг, ород [хэлэ]нүүд дээрэ 12 газетэ гаргагдадаг. Гү[рэнэй] драмын театр, дуу хатарай ансамбль [эм]хидхэгдэнхэй.

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиид[хэбэ]ринүүдые бэелүүлхын, коммунизмын [...] сурталай илан мандахын түлөө тэмс[элдэ ман]тор ороной бүхы арадуудай ахадүүгэй [...] дэршэгүй хани барисаан улам бүри [бэхи]жэжэ байнхай. Энэмнай манай агуухэ[...] ороной түгэлдэр хүсэнэй. түүхэтэ ил[...]гэршэ болоно.

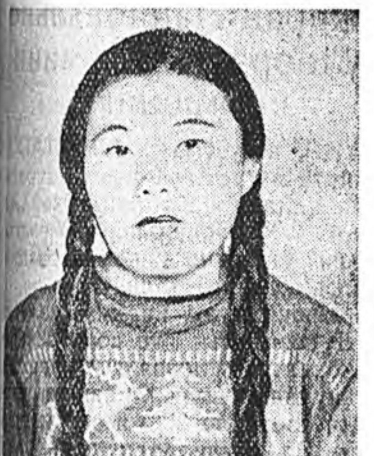

Зураг дээрэ: Элиста городтохи хүүгэдэй республиканска больница.

Е. Б. Шараповай фото.

Д. МУКЕБЕНОВ, «Хальмаг [үнэн»] газетын ред[актор].

УЛААН ТУГТА ФЕРМЭЛЭ

Бурдэнэй һү һаалиин фермынхид үнинһөө хойшо эрхим ажалаараа гансашье совхоз соогоо суурхадаг бэшэ, мүн Кяхтын аймаг дотор түрүү зэргэдэ ябадаг юм.

Энэ фермын һаалишад нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2407 литр һү һааһан аад, байгша ондо 2650 литр һү үнеэн бүриһөө һааха зорилго табинхай. Эдэнэр мүнөө урдаа табиһан зорилгоо яһала һайнаар бэелүүлжэ байна. Фермын һаалишад үнгэрһэн 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1345 литр һү, тэрэ тоодо июль һарада үнеэн бүхэнһөө 302 литр һү һаажа, совхозой дирекци болон партийна комитедэй дамжуулгын Улаан тугые долоодохи һарала алдангүй барижа ябана.

Эндэ июнь, июль һарануудта үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 10—11 литр һү һаадаг һаалишад олон. Тиигэдэ түрүү һаалишад Долгор Дабаева, Мария Гармаева, Дэнсэма Улзытуева, Валентина Тугутова гэгшэд үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 12—14 литр хүрэтэр һаана.

— Манай фермэдэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ хахад пууд һү һааха гээшэ тон баһа гэжэ тоолоһдодог. Бидэнэр саашадаа 14 литр һү һаажа, коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байнабди,—гэжэ фермые даагша нүхэр Б. Дармаева омогорхон хөөрэнэ.

Эндэхид бүри хабар байхаһаа хойшо үнеэдээ һайн хагдатай газарта оролдосотойгоор адуулжа эхилээ һэн. Тиигээд ногооной ургасын һайн боломсоор тэдэнээ үдэр һүнигүй адуулжа, саг сагтань уһалаад, үдэрэй гурба һаадаг болоо бэлэй. Гадна үнеэдтээ таряа талханай зүйл дабһатай уһанда худхажа, гараһан һүнэйнь зэргээр уулгана. Жэшээнь, һаагдаһан һүнэй литр бүхэндэ 200 грамм таряа талханай зүйл үгтэдэг юм. Бури һаянай эндэхид ногоон тэжээлдэ таригдаһан зелёнкынгоо ургасын ехэхэн боломсоор сабшажа, малдаа эдюулдэг болонхой. Тус фермэдэ үнеэдые адуулдаг бэрхэ малшан Д. О. Ванзанов гэгшын үнэн зүрхэнэй оролдосотой ажалые һайшаамаар. Нүхэр Ванзанов өөрынгөө үдэр бүриин хүдэлмэри тухай иигэжэ хөөрэнэ:

— Үнеэдээ бүхэли сүүдхэ соо хээли дүүрэн, гэдэһэ садхалан байлгахын түлөө оролдогдоно. Тэдэнээ эгээл һайн ургасатай, шэмэтэй эдинсэ ногоотой бэлшээридэ адуулаад, тэрэнэйнгээ ургасые ехээр муудхаажархихагүйн, мүн үнеэдэйнгээ ходо дуратайгаар эдеэлхын тула газараа ходо 2—3 хоноод лэ һэлгэдэгбди. Үнеэдые үдэшэ үглөөниинь добо, хадын хүнхэр газараар адуулаад, үдэрынь голдо оруулжа, уһа горхоной захаар, таримал ногоон соогуур бэлшээхэдэ һайн. Ехэнхи бэлшээримнай малайнгаа байраһаа холошог, хада газарта юм. Тиимэһээ үнеэдээ хойшо урагшань ехээр тууха, ябуулхагүйн тула үдэрынь хээрэ байлгажа һаанабди. Үдэрэй һаалгандa һаалишадые автомашинаар абаашадаг, асардаг байна. Энэ үедэнь би үнеэдээ һэрюун, зохид газарта тогтоожо амаруулдагби.

Эндэхид холын, уһа хомортой бэлшээридэ малаа адуулхадаа, автоцистернээр уһа зөөжэ, тэдэнээ үдэртөө хээрэнь 2 дахин уһална. Һаалишад үнеэдээ һаахадаа хүхэ дэлэнгыень нидхэржэ, эльбэхэ, бүлеэн уһаар угааха, заабол эбэлүүлхэ гээшые тон шухалада тоолодог болонхой.

Фермынхид хүгшэн залуугүй хоорондоо тон эбтэй эстэйгээр, бэе бэедээ туһалалсажа ажалладаг заншалтай. Эндэ 10, 10 гараншье жэлдэ хүдэлһэн, мүн түрүүшынгээшье жэлдэ ажаллажа байһан һаалишад нэгэ хүн мэтэ оролдосотойгоор хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, залуу басаган Мария Гармаева энэ жэлэй эхиндэ хүгшэн эхэсэ һэлгэжэ, түрүүшынхеэ һаалишан болоһон аад, дүй дүршэл ехэтэй нүхэдэйнгөө туһаламжаар мүнөө эрхимүүдэй зэргэдэ гаранхай. Нүхэр Гармаева июль һарада үнеэн бүриһөө 366 литр һү һаагаа гэхэ гү, али үдэр бүхэндэ 13 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 12,8 литр һааба.

Эдэнэр август, сентябрь һарануудта үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 13—14 литрһээ доошо бэшэ һү һаагаад, түсэб, уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ, алдарта партиингаа ээлжээтэ Пленумые ажалай амжалтаар угтахаар зэһэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): һаалишад Валентина Тугутова, Балмасуу Дармаева.

С. Климов.
Фотонь авторай.

Дүй дүршэлтэй машинист

Арбан зургаан наһатай байхадаа Анатолий Иванович Бурый Орша городто деподо ажаллахаяа ерээ һэн. Түрүүшээр слесариин мэргэжэлдэ һураад, удаань токарь болобо. Тиигэжэ залуу хүбүүн богонихон болзор соо хоёр мэргэжэлтэй болоһон юм.

Жэл болоод курса дүүргэһэнэй һүүлээр нүхэр Бурый паровозой машинистын туһалагшаар хүдэлжэ эхилээ.

1934 ондо Улан-Удын деподо хүдэлхыень эльгээһэн байна.

Улан-Удэдэ гурбан жэл шахуу ажаллаһанайнгаа һүүлээр паровозой машинистын курсые дүүргэбэ. Тэрээнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр паровозой машинистаар ажаллана. 1951 он болотор ашаатай составые шэрэдэг паровозые жолоодоо. Мүнөө пассажирска поездые жолоодоно.

Хори гаран жэл соо паровозые жолоодожо ябахадаа, поезд нэгэшье уршагта оруулаагүй, графигһаань гээгдүүлэнгүй ябуулна.

— Анатолий Иванович, хайшан гээд иимэ амжалта туйланабта гэжэ асуухада.

— Рейсдэ гарахаһаа түрүүн паровозоо наринаар шалгадаг, заһабарилха газарыень заһабарилжа, сэбэрлэдэгби,—гэжэ нүхэр Бурый харюусадаг.

Тэрэншье зүб даа. Гадна, нүхэр Бурый ябадаг харгыгаа һайн мэдэдэг, хаана уруудам, дабаатай газарыень мэдэжэ, жолоодожо ябаһан паровозоо аалидуулдаг, үгы бол ябасыень түргэдүүлдэг байна.

Иигэжэ ажаллаха зуураа, нүхэр Бурый рейсдэ гараха бүридөө түлишээ арьбалдаг. Июнь һарада 30 тонно, 6 һарын туршада 160 шахуу тонно түлишэ арьбалагдаба.

Өөрынгөө дүй дүршэлдэ А. И. Бурый залуушуулые һургана. Нүхэр Бурын һургаһан 10 хүн сооһоо хоёрынь машинистын эрхэтэй боложо, мүнөө паровозуудые жолоодоно.

А. И. Бурый һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан тугай орденоор, хэды медальнуудаар, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй хоёр грамотаар шагнагданхай.

Партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, нүхэр Бурый долоон жэлэйнгээ түсэбые зургаан жэлдэ дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, оролдосотойгоор ажаллажа байна.

П. Киркин.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Ехэ шалгалтын урда тээ

Бурядай искусство, литературын хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ жэл тон ехэ удхашанартай, харюусалгатай жэл болохо байна. Юуб гэхэдэ, Москвада болохоёо байгаа бурядай искусство, литературын хоёрдохи декадын үедэ тэдэнэр шанга шалгалта гараха болоно.

Манай коллективэй творческо хүдэлмэрилэгшэд энэ декадада тон ехэ баяртайгаар, дэбжэлтэтэйгээр бэлэдхэжэ байна. Тэдэнэр манай ороной ниислэл хотын ажалшадта Бурят оронойнгоо социалистическэ культурын амжалтые һайнаар харуулхын тула бүхы бэлиг шадабаряа элсүүлэн оролдоно.

Бурядай Гүрэнэй филармони декадада хабаадахынь тула Бурядай дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиие, эстрадын артистнарые эльгээхэнь.

Манай дуу, хатарай ансамбль декадада зорюулжа шэнэ программа бэлдээ. Ансамблиин коллективэй репертуар нилээд үргэдхэгдэжэ, бурят композиторнууд Д. Аюшеев, Ж. Батуев, Б. Ямпилов гэгшэдэй, поэдүүд Ц. Жимбиев, Д. Жалсараев болон бусад уран зохёолшодой, мүн советскэ авторнуудай зохёолнууд нэмэжэ оруулагдаа.

Шэнэ программа дотор мүнөөнэй байдалые харуулһан зохёолчууд нилээд ехэ һуури эзэлнэ. Ансамблиин дуушад болон арадай инструментнүүдэй оркестр «Парти тухай», «Барилгашад тухай» (хүгжэмынь БурАССР-эй арадай артист Ж. Батуевай), «Түрэл хизаар тухай» (хүгжэмынь Ч. Павловай) дуунуудые гүйсэдхэжэ, концерт нээхэ юм.

Эдэ дуунууд дотор Бурят ороной ажалшадай һанал бодол, ажал хэрэг харуулагдаха байна. Цыден Галсановай «Москва» гэжэ шүлэгые Л. Бадарханова шадамар бэрхээр уншадаг.

Манай дуу, хатарай ансамбль хатарай искусствын талаар алдар солотой болохо ёһоороо болонхой. Бурядай национальна һайндэрые харуулһан «Сур харбаан» гэжэ дуу, хатарай сюитэ (хүгжэмынь Ж. Батуевай) ансамблиин репертуар соо гол һууринуудай нэгые эзэлнэ. Энэ сюитэ хадаа Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, агууехэ ород арадай туһаламжаар зол жаргалаа олоһон бурят арадай жаргалта байдалые харуулна. Энэ дуу, хатарые ансамблиин бүхы коллектив гүйсэдхэнэ.

СССР-эй болон арадай демократиин оронуудай арадуудай дуу, хатар, хүгжэм ансамблиин программада олоороо оруулагданхай. Ансамблиин бүхы программые республикын декадна комитет, РСФСР-эй Культурын министерствын комисси һайшаан баталһан байна.

Ансамблиин коллектив соо бэлигтэй мэргэжэлтэд республикын арадай артист Ц. Хоборков, БурАССР-эй габьяата артистнар нүхэд В. Тумурова, С. Барцева, Ч. Шанюшкина, М. Чайванэ, Е. Егоров, М. Санжиев, А. Зонхоев, В. Тапханова, ансамблиин дуушад К. Шулунова, С. Балдаев болон бусад урган гараа.

Театрнууд, ансамбльнуудай, хоорнуудай Бүхэсоюзна фестивалиин лауреат болоһон Бурядай дуу, хатарай гүрэнэй ансамбль искусствын арадай хэлбэри маягые ашаглан, творческо ехэ хүдэлмэри хэжэ, өөрынгөө репертуарые баяжуулан үргэдхэнэ.

Идейно-уран һайханай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд хадаа өөһэдынгөө бүхы ажал-ябуулга һайжаруулжа, советскэ искусствын туйлалтые үргэн олон ажалшадта хүргэхэ эрхим һайн арга болон формо олохые бидэнэрһээ эринэ.

Бурядай искусствын туйлалтануудые үргэнөөр харуулха зорилготойгоор, мүн ажалшадай үмэнэ творческо тоосоогоо хэнгээ манай ансамбль, эстрадна хоёр бригада республикын районуудаар, Агын, Усть-Ордын бурядай, национальна округуудаар аяншалжа ябаа.

Ансамблиин коллектив аяншалгаһаа бусажа ерээд, оперо, баледэй театрын коллективтэй, уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүдтэй хамта декадын түгэсхэлэй концертдэ бэлэдхэхэ юм.

Зүгөөр хоёрдохи декадада бэлэдхэлэймнай хүдэлмэридэ олон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Партиин XXI съездын түүхэтэ удхашанарые, мүнөөнэй ажабайдалые харуулһан дуу, хүгжэмэй зохёолнуудые репертуартаа һайса оруулха шухала.

Иимэһээ удха түгэс зохёолнуудые байгуулха талаар манай композиторнууд, поэдүүд, уран зохёолшодто ехэ эрилтэ табинабди.

Филармонимнай мүнөө хүрэтэр таарамжатай байшангүй юм. Иимэһээ ажалаа хэхэдэмнай ехэ һаад түбэг тохёолдоно. Өөрынгөө концертнэ коллективүүдһээ гадна, аяншалжа ябаһан бригадануудые, тэрэ тоодо гадаадын оронуудһаа ерэһэншье бригадануудые хүлеэн абадаг байнабди. Эгээ иимэһээ филармониие Улан-Удэ хотодо таарамжатай байшангаар хангаха хэрэгтэй.

Бурядай искусство, литературын хоёрдохи декадада нэрэтэй солотойгоор хабаадажа, арадайнгаа, Коммунистическэ партиингаа этигэл найдабариие харюулхын тула бүхы шадалаараа оролдожо байнабди.

Б. Егоров,
Бурядай Гүрэнэй филармониин директор.

Ленинэй орденто оперо болон баледэй театрын коллектив Москвада болохоёо байгаа декадын үедэ харуулхаяа «Ангара дүүхэй» гэжэ балет бэлдээ. **Зураг дээрэ:** Баледэй нэгэ хатар харуулагдана. **С. Доржиевай** фото.

Ангуушадай культурын гуламта

Байгал далайһаа хойшо нэмжыһэн бүтүү ой тайга соо, үндэр хадын хаяада Холодная гэжэ эвенкнүүдэй тосхон оршодог юм. Эндэ Хойто-Байгалай аймагай Киндигирэй сомоной «Вторая пятилетка» колхозой гэшүүд ажаһуудаг.

Тосхоной культурын гуламта болохо «улаан гэртэ» үдэшэндөө хүн зон олон байдаг. Эндэ ерэгшэд шэнэ газетэ, журналнуудые уншаха, радио шагнаха, кино хараха аргатай. Уранһайханай кружогто хабаадагшад «улаан гэрэй» сценэдэ нэгэ акттай пьесэнүүдые табидаг, хатар наада харуулдаг юм. Загаһашан Виктор Цивилев, хүүгэдэй садта ажаллагша Домна Николаевна Букидаева, ангуушан, геологуудта харгы заагша Ксения Николаевна Шангина гэгшэд уранһайханай бүлгэмэй кружогто эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Колхозой суута ангуушан, үнинэй коммунист Мария Петровна Урончина эвенк арадай дуунуудые һонирхолтойгоор, шадамар бэрхээр дууладаг. Мария Петровна арадай дуунуудые дуулахынгаа хажуугаар өөрөө шэнэ дуунуудые зохёожо, колхозойнгоо гэшүүдтэ дуулажа үгэдэг.

Киндигиртэхи «улаан гэрэй» дэргэдэ үдэшэндөө залуушуул олоороо сугларжа, һонирхолтой элдэб дуунуудые дууладаг, эвенк арадай «Одёру» гэжэ хатар наададаг юм.

М. Баиров.

Үбэлдэ бэлэдхэлые яаруулхаар болоо

Зунай сагта хүдөөгэй клуб, библиотекэнүүдэй хүдэлмэри ехэнхидээ полевой стан, гүүртэнүүд дээгүүр ябуулагдадаг һаа, үбэлдөө гол түлэб гэр байра соо эмхидхэгдэдэг гээшэ. Тариан, мал ажалда хүдэлдэг хүнүүдэй олонхинь үбэл тосхондоо бусажа ерэдэг. Сүлөөтэй сагаа клуб, библиотекэнүүдтэ культурнаар үнгэргэхые хүсэгшэд үдэр бүри олошордог. Тиимэһээ колхознигуудай культурна эрилтэ хүсэд дүүрэн хангахын тула клуб, библиотекэнүүдээ эртэнһээ үбэлдэ бэлэн болгохо шухала.

Соёл культурын эмхи зургаануудта саг үргэлжын анхарал хандуулдаг колхоз, совхоз болон сельсоведүүд хабарһаа хойшо үбэлдэ бэлдэжэ эхилдэг.

Эртэнһээ үбэлдэ бэлдэжэ эхилһэн клуб, библиотекэнүүд республикадамнай үсөөн бэшэ бии. Тэдэнэр гэр байра хүсэд заһабарилаад, пеэшэнгүүдыень шэнэлэн табяад, сонхо, үүдэнүүдыень дулаалаад байнхай. Олонхинь сезон соо хүрэхэ түлеэ бэлдэхэһээ гадна, газаагаа шэрэжэ асаранхай. Элэнэй тоодо Баргажанай аймагай клуб, библиотекэнүүдые оруулмаар. Эндэхи культурын эмхи зургаанууд үбэлдэ һайнаар бэлдээд байна. Мүн Байкало-Кударын, Кабанскын аймагууд муу бэшээр бэлдэнэ. Тиигэбэшье республика соо бүхыдөө клуб, библиотекэнүүдые үбэлдэ бэлдэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябажа байна.

Гүрэнэй харьяата соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанудта 25 мянган кубометр түлеэн бэлдэгдэхэ ёһотой байгаа. Хэрбээ колхозуудай, профсоюзай клуб, библиотекэнүүдтэ хэрэгтэй түлеэе тэрээн дээрэ нэмэбэл, энэ тоо 40 мянга шахаха. Мүнөө тэрэнэй миил хахадынь бэлдэгдээд, багахан лэ хубинь түлигдэхэ газартаа шэрэгдэжэ асаргданхай. Яруунын, Кударын, Иволгын, Сэлэнгын, Прибайкалиин аймагуудай эмхи зургаанууд хэрэгтэй түлеэнэйнгээ хахадыеншье газаагаа асараадүй байһаар. Түлеэгээ саг соонь бэлдээ, шэрээгүй зарим эмхи зургаанууд өөһэдөө зэмэтэй. Заиграйн аймаг түлеэ бэлдэхэ талаар бусадһаа үлүү арга боломжотой. Гэбэшье эндэхи колхоз, сельсоведүүд түлеэ бэлдэгшэдтэ (леспромхозуудта) хайшан гэжэ түлбэриинь үгэхэ тухай асуудалаар аймагай финансын таһагтай үгэеэ ойлголсоогүй. Тэрээнһээ боложо олохон клуб, библиотекэнь газаагаа сусалшье түлеэгүй һууна. Мүн культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гэр байранууд заһабарилагдаадүй шахуу. Аймагай Культурын байшан һара үлүүтэй соо хүдэлнэгүй. Комиссиин шиидхэһэнэй ёһоор, эндэхи харалгын залые түргөөр заһабарилха зэргэтэй байгаа.

Хориин аймагай Культурын байшангые ууралаар дулаасуулдаг болохо гэжэ гурбадахи жэлээ хэлсэһээр юм. Теэд юуншье хэгдэнэгүй. Нёдондо зарим пеэшэнгүүдынь залалагдаһан байгаа. Ууралаар дулаасуулха түхеэрэлгэ хэжэ үрдеэгүй дээрэһээ намарай һүүл багаар пеэшэнгүүдээ дахин табяа һэн. Мүнөөдөө пеэшэнүүдэй ойро хүрэнэгүй, хүйтэртэр түхеэрэлгэнүүдээ табижа үрдихэ юм гү, бү мэдэе? Цемент, хирпиисэ гэхэ мэтэ материал дуталдана.

Түнхэнэй, Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай олохон клуб, библиотекэ зундаа түлеэ шэрэхэ аргагүйбди гэһэн шалтагаан баридаг. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд шаргын харгын гарахада түлеэгээ зөөжэ абахабди гэлсэнэ. Энээнэй урда тээшье түлеэгээр дуталдаха ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг һэн.

Олохон эмхи зургаанууд гэрээ газааһаань лэ гоёогоод, пол, сонхо, үүдыень шэрдэһэн нэрэ зүүгээд, биратай юумэ хэнэгүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэд мүнгэ зөөригүйбди гэлдэдэг. Үнэндөө мүнгэн зөөри дутаһанһаа бэшэ, харин эмхидхэжэ, ажаллажа шададаггүй дээрэһээнь болоно.

Культурын эмхи зургаануудые үбэлдэ һайнаар бэлдэхэ гээшэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, совхоз, колхоз болон сельсоведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

А. Плавинский,
республикын Культурын министерствын инспектор.

Ажалаар шалгарһан басаган

ОЧЕРК

Үдэ багта Нарин-Заган ерэхэдэмнай, һаранай аяма хажуунһаа гадна, мүн ажалай «аяма халуун» түлэг дундаа байба. Тохоногтоо хүнгэн сагаан хүнэгүүдые үлгэһэн зандуушье, наһажаалшье эхэнэрнүүд фермэнһоо гаража, нэгэн хоёроороо хүн гүбэй өөдэ бушуухан гэшхэлдэнэ. Эдэ һамгад, басагадтай колхоходомнай, үндэр сагаан байрананшье, уужам үргэн фермэшье харагдабагүй. Хүхэ ногоон тэрлигээ нэмэриһэн хүдөө добын оройдо бүрэг олон һаамхай үнеэд байба. «Һааш! Һыш! Ямар байрагүй хэр гээшэб»,—гэлдэһэн һаалишадай абяан эндэ тэндэ таһарнагүй. Сагаан боротшо мори унаһан Балжама адуулгашан үнеэдээ нэгэ газар тогтоохо гээд һахы һалаг болон һүрэгөө тойрожо, ута ташуураараа даллан хатаргана.

— Зай, Бадма ахай, танай һаалишадай эрхимүүдынь хэд гээшэб?—гэжэ Бадма бригадирһаа асуубабди. Тэрэмнай бидэнэр тээшэ, юундэшьеб, гайхангяар хараһанайнгаа удаа:

— Эрхим басагадыемнай һураглажа, гэрлэхэ хүсэлтэй ерээгүй бэзэт?—гэжэ дороһоо абан, хүхюугээр эңеэжэрхибэ. Хажуудахи бидэн руу һү хэжэ байһан шүрбэһэлиг янзын, урихан шарайтай, 17—18 наһатай басага заагаад:

— Цырма, шам тухай һонирхоол, эдэ залуу хүбүүд ерээл ха,—гэжэ Бадма бригадир баруун нюдөөрөө эмнеэд абана. Залуу басаган, танигдаагүй хүбүүдэй хажуудал иимэ үгэнүүдые дуулахадаа ичшан зуура улайжа:

— Үлтиртэрөө шүлэ гарахагүй, хүбгэртэрөө ухаа орохогүй гэһэндэл, Бадма абгай тэнэг юумэ бү шашажа байл даа,—гээд саашалшаба. Зугаа наадаша бригадирнай ерэһэн лэ басагадые наадалжа бүри жаргашаба. Үнгэрхэдөө мандашье аягүй боложо, «хүрээл даа, хүндэтэ бригадир, залхуутай» гэхымнай урдахана ман руу эрьежэ, нэгэшье наада энеэдэгүйгөөр:

— Тээ тэрээхэн басаган бэрхэл хүн даа,—гээд томоотой зангаар, хара малаагшаниие һаажа һууһан сагаахан халаадтай, улаахан шарайтай басаган тээшэ зааха зуураа, «Дулма, Дулма Гармаева»—гэбэ.

***

Халаг, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажалладаг тэрэ басагантай хөөрэлдэжэ, ажал хэрэгтэйнь, ажабайдалтайнь, дүй дүршэлтэйнь танилсаха арга манда байбагүй. Юуб гэхэдэ, тэрэмнай дуугардаггүй, түрэхэһөө хэлэгүй хүн байшоо. Дулматай дүтынь лэ хүнүүд һайн ойлголсожо шададаг байба. Бидэ шадахысаа зангалсажа орободи. Дулма аяар бага, 14 наһатай ябахадаа һаамхай үнеэдые даажа абаад, харууһалжа эхилээ. Хүйтэниие үзэһэн, халууниие гаталһан тэрэ басаган оролдосото ажалаараа дүршэл шадабари олоо юм. Дулма Гармаевагай ажалай габьяа үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Энэ басаган хүдөө ажахын выставкэдэ Москва ошоһон, 2 мүнгэн медальда хүртэһэн байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хэһэн ажал тухайнь һонирхобобди.

Дулма Гармаева даажа абаһан 13 һаамхай үнеэтэй. Һүүлэй арбан хоног соо 1810 литр һү һааһан байба. Түрүү һаалиһын нэрэ хүндын түлөө совхозой 100 гаран һаалишад мүрысэжэ байбашье, Дулмада хүрэхэ хүн олдоогүй, тахюутанхай байгаа бэлэй. «Урилдабал—нэгэниинь түрүүлдэг, оролдобол—нэгэндэ һурадаг» гэжэ хэлсэһэн совхозой һаалишадай мүрысөөн октябрь һара болотор үргэлжэлхэ юм.

Июль һарын һүүлэй 10 хоног Дулмын һанаа сэдьхэлые нилээд баясуулаа. Юуб гэхэдэ, Нарин-Заганай фермэдэ нёдондо жэлэй үшөө нэгэ Дулма—Дулма Дармаева ажаллажа эхилээд, шадабаритайгаа, ажалда хизааргүй дуратайгаа баһа харуулаа. Дулма Гармаевагай үдэр бүриин һүнэй хэмжээдэ Дулма Дармаевагай һааһан һүн ойртожо байба.

Бидэнэр эдэ һаалишадта айлшалжа ерэһэн байбабди. Дулма Гармаева нэрэтэеэ лаб ахихаб гэжэ мэдэбэшье, юундэшьеб бодолгодо абтанхай ябаа бэлэй. Нүгөөдэ Дулмань хүсэжэ болохо байгаа ха юм.

Дулма иигэжэ һанажа болоо: «Би 13 һаамхай үнеэтэй аад, энэ декадада 1569 литр һаагааб. Харин нэрэтэмни 12 үнеэтэй аад, 1256 литр һаагаа».

— Үнгэрэгшэ декадада эдэнэй һааһан һүн энэ декадынхиһаа холо ехэ байһан аад, нэмэлтэ тэжээлэй үгтэхэеэ болиһонһоо, үдэрэй халуун г. м. шалтагаануудһаа боложо, мүнөө бага болоо,—гэжэ совхозой ахалагша зоотехник А. Башинов тайлбарилаа һэн.

Нарин-Заганай фермынхид коммунистическэ бригадын нэрэдэ хүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Тэдэнэр хүршэ Гутайн һүнэй фермын һаалишадтай мүрысэн, түрүү зэргэдэ ябажа байнад. Тиигэбэшье гутайнхид урма зоригоо хухарангүй, хамсыгаа шуунхай, хабаяа гарган ажалланад.

***

300 жэлэй ойн һайн үдэрөөр Дулмын ажал габьяае сэгнэжэ, Советскэ правительствомнай «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнаа. Иимэ ехэ золдо хүртэһэн Дулма Гармаева бүри зоригтойгоор, бүри абьяастайгаар ажаллажа эхилэнхэй. Мүнөө үдэрэй 180—190 литр хүрэтэр һү һаана. Жэлэй эхинһээ хойшо хамта 29043 литр һү һаагаа. Энэнь дунда зэргээр үнеэн бүриин 2834 литр болоно. Тэндэһээ гараад, Шэбэртэ нютаг руу гэшхэлжэ ябатараа үхэр адуулагша Балжима Цыремпиловатай уулзашабабди. Хүндэ ажал дабажа, баатар болоһон Дулма Гармаева тухайда Балжима адуулагша иигэжэ хэлэбэ:

— Һаянай Дулма намда амар заяа үзүүлхэеэ болёол. Үнеэдээ һайн газарта адуула, үдэрэй 3—4 уһала гэхэ мэтээр үглөө бүри захина. Харин бинь бүхы шадалаараа оролдоноб,—гээд 50-яад наһанай, хээрын һалхин халуун наранай элшэ хоёрһоо хүрилшэһэн нюур дээрээ баярай толо бадаруулан, иимэ басагатайдаа омогорхон, үнэн зүрхэнһөө хөөрэжэ эхилээ һэн.

Ц. Шагжиев,
Б. Намдыков.

Футболистнууднай үшөө нэгэ илалта туйлаба

Уржадэр, республикымнай 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ «Б» классай футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалга болобо. Энэ уулзалгада Улан-Удын футболистнар Читын командатай наадаа.

Нааданай эхилэн сасуу айлшадай футболистнар добтолжо, абаһаар хэсүүтэйхэн байдал тохёолдуулаа. Айлшадай добтологшын сохиһон бүмбэгэ манай вратарь Кучерук өөдөө собхорон шүүрэжэ абахатайгаа адли талмай руу шэдэржэрхинэ. Энэ бүмбэгыень тодожо абаһан манай футболистнар хоорондоо абалсажа байгаад, талмайн баруун захаар намнажа ороно. Нааданай эхилһээр 18 минутын үнгэрөөд байхада, добтологшо Ершов айлшадай ворота руу онобшотой мэргэнээр түрүүшын бүмбэгэ сохижо, харашадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Амжалтаараа урмашаһан Улан-Удын мастернууд удаадахи добтолгоёо бүри эмхитэй һайнаар үнгэргэхые оролдон, үсэд нэтэрүүгээр наадана. Айлшадай командынхид добтолго хэхые хэдэн удаа оролдобошье, амжалта туйланагүй. Улан-Удын футболистнар талмайн тэг дундаһаа дахинаа добтолго эмхидхэжэ ороно. Айлшадай воротагай дэргэдэ аюултайхан байдал тохёолдожо, бөөгнэрөөн дундуур, айлшад өөһэдөө өөһэдынгөө ворота руу бүмбэгэ оруулжархёо. Тиигэжэ нааданай тоо 2:0 болобо.

Амарһанай удаа хоёр командын түлөөлэгшэд 45 минутын туршада тэмсэбэшье, өөһэд өөһэдынгөө ворота руу нэгэшье бүмбэгэ оруулжа шадаагүй.

Хоёрдохёо үнгэргэгдэжэ байһан энэ мүрысөөнэй 3-дахи уулзалгын удаа Улан-Удын «Локомотив» команда гурбан командые илажа, зургаан очкотой болоод ябана. Удаадахи уулзалга ерэхэ амаралтын үдэр—августын 23-да Сибирь болон Алас Дурна зүгэй зонын эрхим командануудай нэгэн—Хабаровскын футболистнартай үнгэргэгдэхэ юм.

Т. Бадмаин.

Зураг дээрэ: наадажа байһан футболистнар.

Л. Хайдуровай фото.

Кинолекториин ерэхые хүлеэһээр үнинэй

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой Бамба, Бэлшэр нютагуудта тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Эндэхи бригадын гэшүүд сэлмэг наратай үдэрнүүдтэ үбһэ сабшадаг, хура бороотой болоходонь шэмэтэ силос дарадаг. Чесана голой Шэнэһэн, Хара добо гэхэ мэтэ газарнуудта баһал үбһэ хуряалга, силос даралга үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Тус колхозойхид адууһа малаа садхаланаар ондо оруулхын тула оролдолго гаргажа байна.

Колхозой гурбан комплексно бригадын, хэдэ хэдэн гүүртэ, отарануудай малшад эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаад, культурнаар амархые хүсэнэ. Теэд үбһэшэдтэ кино харуулагданагүй, лекци, элидхэл уншагданагүй. Зарим гүүртэ, фермэнүүдэй малшад нёдондонһоо хойшо нэгэшье кинокартина хараагүй байһаар.

Аймагай культурын таһагай дэргэдэ кинолектори эмхидхэгдэнхэй юм. Теэд тэрэнь холын үбһэшэдтэ, малшадта ошожо, кино харуулнагүй, лекци уншагданагүй.

Үбһэшэд кинолекториин ерэхые хүлеэһээр үнинэй.

Ч. Батоцыренов.

Арбан табан тонно ашаа тээгээд хоёр мянган километртэ ниидэбэ

ВЛАДИМИР КОККИНАКИИН ЭКИПАЖ ДЭЛХЭЙН РЕКОРД ТУЙЛАБА

Августын 19-нэй 5 час 17 минутада «ИЛ-18» гэжэ турбовинтовой самолёт Москва шадарай аэродромуудай нэгэн дээрэһээ ниидэһэн байна. Тэрэнэй борт дээрэ 15 тонно ашаан тээгдэһэн байгаа. Нэгэдэхи пилот Владимир Коккинаки, хоёрдохи пилот Эдуард Кузнецов, штурман Вячеслав Воскресенский, борт инженер Павел Коккинаки, борт радист Иван Силиминов гэгшэдһээ бүридэһэн экипаж энэ самолёдые жолоодоһон байгаа.

Самолёт 2 мянган километртэ хоёр час 47 минута соо ниидэһэн байна. Дунда зэргээр часай турша соо 719,496 километртэ самолёт ниидэһэн байгаа. Иимэ самолёдоор ниидэлгээр Бүхэсоюзна рекорд болгон бүридхэлдэ абахын тулада Владимир Коккинакиин экипажай туйлалта СССР-эй В. П. Чкаловай нэрэмжэтэ Центральна аэроклубай авиационно спортын комиссида эльгээгдээ.

Советско-иракска экономическа харилсаан тушаа

Ирагай Республикын түсэблэлгын министр Сталаат аль-Шейбани түрүүтэй Ирагай экономическа делегаци августын 8-һаа 19 хүрэтэр Москвада байгаа.

Москвада байха үедөө Ирагай делегаци Гадаадын оронуудтай экономическа холбоо барисаа байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэй хэлсээ хэһэн байна.

Хэлсээн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө. Тиигэжэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительствын болон Ирагай правительствын хоорондо атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоотой болохо тухай хэлсээн баталагдаа.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ зорилгоор шэнжэлгэ хэхын тулада атомна реактор барилгада, радиоактивна руда шэнжэлхэ изотопно лаборатори барилгада, атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар Ирагай национальна кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ Ирагай республикада Советскэ Союз туһаламжа үзүүлхэ гэжэ хэлсээнэй ёһоор хараалагдаһан байна.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

Советско-корейскэ хани барисаанай үдэшэ Пхеньянда болобо

ПХЕНЬЯН, августын 19. (ТАСС). Корейско-советскэ хани барисаанай үдэшэ Пхеньянай Моранбон театр соо үсэгэлдэр болоо. Тэрээндэ ниислэлэй ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд хабаадаа.

Ажалшадай депутадуудай Москвагай областной соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Конотоп түрүүтэй советско-корейскэ хани барисаанай бүлгэмэй делегаци хүндэтэ айлшад боложо байлсаа.

Корейско-советскэ хани барисаанай бүлгэмэй центральна правлениин түрүүлэгшэ Ли Ги Ен элидхэл хэхэдээ, корейн болон совет арадуудай хани барисаанай угаа ехэ удхашанартай байһан тухай онсолон тэмдэглээ. Совет арадтай дүтын ханинар байһандаа корейн арад угаа ехээр баясадаг гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ. Корейн арадта Советскэ Союзай үзүүлдэг аха дүүгэй туһаламжа, СССР КНДР хоёрой хоорондохи хани барисаан болон харилсаа холбооной бэхижэлгэ социализм байгуулгада корейн арадай илалта туйлаха эшэ үндэһэн болоно гэжэ Ли Ги Ен мэдүүлээ.

В. И. Конотоп харюугай үгэ хэлэхэдээ, Корейе Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 14 жэлэй ойтой дашарамдуулан, советскэ олонитын зүгһөө корейн баатарлиг арадые амаршалаад, социалистическэ общество байгуулхын түлөө, Корейе эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлдэ саашанхи амжалта туйлахыень корейн ажалшадта хүсэһэн байна.

США-гэй правительствода Чехословакиин правительствын эльгээһэн ното

ПРАГА, августын 19. (ТАСС). Чехословакиин телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй гражданинуудай Чехословакиин хилые нюусаар дабажа гарадаг ушарта буруушаалга мэдүүлһэн нотые Чехословакиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерство США-гэй элшэн сайд Д. Аллисондо үсэгэлдэр барюулаа. Ното соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Яровец тосхон шадар Чехословакиин хилые августын 10-да Американ гражданин Роберт Шварц гэгшэ хуули бусаар дабажа гараад, баригдаа. Энэ ушар юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Чехословакиин хилые Американ Холбоото штадуудай гражданинуудай хуули бусаар дабадаг ябадалые болюулха тухай Американ засагаархидай ёһотой хэмжээ абаагүй байһые гэршэлнэ.

1959 оной июлиин 15-һаа хойшо Американ гражданинууд Чехословакиин хилые таба дахин дабаа гэжэ ното соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Иимэ ушарые Чехословакиин засагаархид саашадаа тэсэжэ шадахагүй гэжэ Чехословакиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство онсолон тэмдэглэһэн байна. Чехословакиин хилые хуули бусаар дабаһанайнгаа түлөө Американ гражданинууд саашадаа хүсэд харюусалтада хабаадуулагдаха гэжэ министерство тэмдэглэһэн байна.

Ирагта Советскэ Союз медицинскэ туһаламжа үзүүлнэ

БАГДАД, августын 19. (ТАСС). Ирагай болон Советскэ Союзай правительствонуудай үгэеэ ойлголсоһоной ёһоор, эшэргэнэ үбшэнһөө һэргылхэ тарилга хэхын тулада советскэ хэдэн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд Ирагай республикада ошоод байна. СССР-эй мэргэжэлтэдэй зохёоһон проектын ёһоор, богонихон үе соо Ирагай бүхы хүн зондо тарилга хэгдэхээр хараалагдаһан байна. Эшэргэнэ үбшэн эндэ угаа ехээр дэлгэрэнхэй юм. Мүнөө үедэ Мосулда, ороной бусад хэдэн районуудта энэ зорилгые бэелүүлхэ хүдэлмэри эхилэнхэй.

Советскэ правительствын зүгһөө Ирагай правительствода бэлэг болгон ехэ эм домуудые дамжуулан үгэлгын ёһолол мүнөөдэр Багдадта, элүүрые хамгаалгын министерстводэ болоһон байна.

Ирагай элүүрые хамгаалгын министр д-р Мухаммед Аш-Шавваф, элүүрые хамгаалгын министерствын хүдэлмэрилэгшэд, А. В. Закарян түрүүтэй советскэ врачууд, СССР-эй хэрэгүүдээр Ирагта байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Е. М. Подвигин энэ ёһолол дээрэ байлсаа.

Эшэргэнэ үбшэнтэй тэмсэхэ хэрэгтэ аха дүүгэй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ правительствода Ирагай арад зоной, правительствын зүгһөө Аш-Шавваф баясхалан хүргөө. «Ирагай Республикада медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудал табиһан советскэ премьер-министр г-н Хрущевто үшөө дахин баясхалан хүргэхые хүсэнэб» гэжэ тэрэ хэлээ.

Алжирай Националь[на] сүлөөрэлгын арми[ин] коммюнике

КАИР, августын 19. (ТА[СС]). Алжирта августын 9-һөө 10 хү[рэтэр] болоһон дайн байлдаан тухай [Ал]жирай Национально-сүлөөрэ[лгын] армиин верховно командова[ниин] коммюнике эндэ толилогдоо.

Коммюнике соо иигэжэ хэл[эгдэ]нэ. Дурсагдаһан үе соо Алж[ирай] Национально-сүлөөрэлгын ар[миин] частьнуудай болон Франциин с[эрэ]гүүдэй хоорондо 29 томо тулал[даан] болоо. Эдэ тулалдаануудай [үедэ] Франциин сэрэгүүд ехэ хохид[олдо] ороһон байна. Франциин сэр[эгүү]дэй зүгһөө 394 солдат, оф[ицер] алуулаа, 267 солдат, офицер [шар]хатаа. Франциин 19 автома[шина] усадхагдаһан байна. Франции[н сэ]рэгүүдые Алжирай армиин ча[сть]нууд хэдэн дахин амжалтатай[гаар] добтолоо.

Лаостохи уласхоорондын комиссиин ажал-ябуулгые һэргээхэ

ПЕКИН, августын 19. (ТА[СС]). Женевскэ болон Вьянтьянска [хэл]сээнүүдые Сананикониин правит[ель]ствын эбдэһэнһээ, энэ ороной [до]тоодын хэрэгүүдтэ США-гэй ха[ми]ралсаһанһаа уламжалан, Лаос[той] байдал шахардуу шанга болоо [гэжэ] «Дагун бао» газетэ мүнөөдэр [бэ]шээ. Энэ шахардуу шанга бай[дал] Индохидатдахи, бүхы Зүүн-[Урда] Азидахи амгалан тайбан байд[алда] аюул тохёолдуулна гэжэ бэш[э] зуураа, газетэ иигэжэ онсолон [тэм]дэглэнэ. Лаосой засагаархид [бо]лон США-гэй Женевскэ хэлсээ[] дэхэеэ болёод, США-гэй бүхы [сэ]рэгүүдые Лаосһоо гаргаад, Ам[ери]кын сэрэгэй базануудые усадх[] Лаостохи уласхоорондын комисс[и] һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга бол[] жын бии болгогдоод байгаа [] эндэхи шахардуу шанга байдал[] суулагдаха байна.

Лаостохи байдал тухай асу[уда]лаар СССР-эй Гадаадын хэрэгү[үдэй] министерствын хэһэн мэдүүлгые [] тадай бүхы газетэнүүд мүнөө[дэр] толилоо. Лаостохи уласхоорон[дын] комисси ажал-ябуулгаяа дары [һэр]гээхэ, урда тээнь туйлагдаһан х[эл]сээнүүдые бүхы талаһаань д[] гүүлхэ ёһотой гэжэ газетэнүүд [он]солон тэмдэглэһэн байна.

Батистын США-дэ ошохые хорибо

НЬЮ-ЙОРК, августын [18]. (ТАСС). Холбоото Штадуудта о[шо]хо зүбшөөл үгэхэ тухай Кубын [] дын засаг баригша Батистын г[] та хангагдабагүй гэжэ США-гэй [гү]рэнэй департамент августын 18[] мэдээсээ.

Энэ гуйлтань «шэнжэлэгдэжэ б[ай]на» гэжэ гүрэнэй департаментын [тү]лөөлэгшэ түрүүн мэдүүлһэн юм.

Латиин Америкын политическэ эли[тэ] ажал-ябуулагшадай зүблөөн

ПЕКИН, августын 18. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын Сант-Ягоһаа (Чили) мэдээсэһэнэй ёһоор, Латиин Америкэдэ национальна болон демократическа хүдэлөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай асуудалые Латиин Америкын зарим оронуудай политическэ элитэ ажал-ябуулагшад Сант-Ягода зүбшэн хэлсээ гэжэ Чилиин «Эль Сигло» газетэ бэшэһэн байна. Латиин Америкые империалистическэ дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы түрүү хүсэнүүд эмхидэн жагсаха ёһотой гэжэ тэдэнэр нэгэн һаналтайгаар хэлсэһэн байна.

Кубын гэгээрэлэй министр Армандо Давалос, Кубын арадай-социалистическэ партиин орган «Нотисиас-де-Ой» газетын редактор Карлос Рафаэль Родригэс, Аргентинын Коммунистическэ партиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Родольфо Гиольди, тэрэшэлэн Венесуэлын, Боливиин, Парагвайн, Доминиканска Республикын, Никарагуагай политическэ элитэ ажал-ябуулагшад зүблөөндэ хабаадаа.

Чилиин социалистическэ парт[иин] хүтэлбэрилэгшэд Сальвадор Ал[ьен]де, Соломон Корбалан, Чил[иин] Коммунистическэ партиин хүтэл[бэ]рилэгшэд Луис Корвалан, Орла[ндо] Мильяс Корреo, бусад партинуу[дай] түлөөлэгшэд, парламентын депу[тат]дууд зүблөөндэ мүн хабаадалса[а].

«Эль Сигло» газетын коррес[пон]денттэй хөөрэлдэхэдөө Аргенти[ны] Коммунистическэ партиин хүтэл[бэ]рилэгшэ Родольфо Гиольди иигэ[жэ] онсолон тэмдэглээ. Американ [гү]рэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй [ми]нистрнүүдэй зүблөөн Кубада э[сэр]гүүгээр шэглүүлэгдэнхэй. Кубын [до]тоодын хэрэгүүдтэ хамааралса[н] революцида харша урбалта х[] Кубын арадай өөрыгөө тодорхо[й]хо эрхы хаһаха зорилготойгоор [] зүблөөн хэгдэһэн байгаа.

Кастрогой хүтэлбэрилдэг рево[лю]ци арад зоной дура зоригтой х[] дөөр тааралдана гэжэ тэрэ хэ[лээ]. Кубын революциие дэмжэһэн [] дэлөөн Аргентинада ехээр дэлг[эрэ]жэ байнхай.

Адмирал Бэрк занаЛта хэнэ

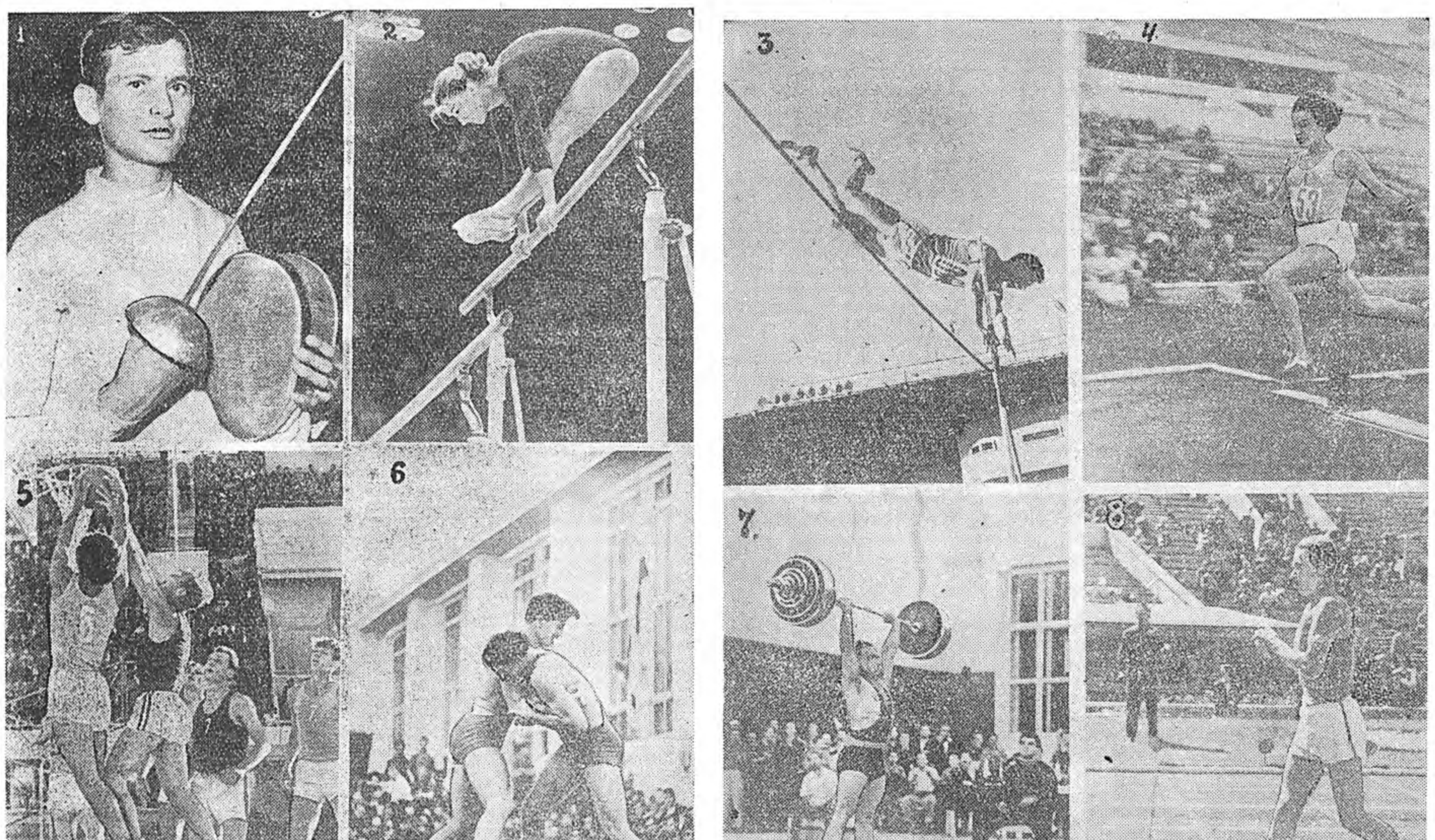
НЬЮ-ЙОРК, августын 18. (ТАСС). США-гэй далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй штабай начальник адмирал Бэрк Вашингтондо корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, Лаостахи байдал тухай асуудалда тогтожо хэлэһэн байна. Лаосой мүнөөнэй правительствын ябуулгаһаа уламжалан, тэндэ граждан дайнай һүжэрхэ горьтойхон аюул тохёолдоо.

Лаос шадарай ябуулгануудта США-гэй далайн-сэрэгэй флот хабаадалсажа болохо гү гэһэн асуудалда харюусахадаа, «хабаадуулагдажа болохо» гэжэ Бэрк мэд[үү]лээ.

Далайн хилэгүй энэ гүрэндэ [да]лайн-сэрэгэй флот юу хэжэ шад[ахаб] гээшэб гэжэ корреспондентнү[үд] асуухада, Бэрк иигэжэ харюу[саа]: «Тохёолдоһон оршон байдал[һаа] уламжалан Америкын сэрэгэй ту[һа]ламжа хэрэгтэй болобо гэжэ США-гэй тоолоод байгаа гээшэ һаань, [да]лайн-сэрэгэй флот тусхай отря[д] эльгээхэ байна».

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[ЕВ]

СССР-эй арадуудай хоёрдохи спартакиадын чемпионууд

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Эдир залуушуулай ганса гансаараа шпагаар наадаха мүрысөөндэ хабаадажа спартакиадын чемпион болоһон Белоруссиин спортсмен Юрий Рыбянец (Минск город). 2. Гимнастикаар спартакиадын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Украинын спортсменка Полина Астахова. 3. Модо тулаад үндэрые харайлгаар спартакиадын чемпион болоһон Игорь Петренко (Украинын ССР). 4. Хүнгэн атлетикээр эхэнэрнүүдэй дунда болоһон мүрысөөндэ илажа, спартакиадын чемпион болоһон Ленинградай спортсменка Ирина Пресс. 5. Баскетболоор болоһон мүрысөөндэ Ленинградай команда 64:60 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна. Энэ командын наадажа байхань эндэ харуулагдана. 6. Классическа барилдаагаар командануудай хоорондын мүрысөөн. А. Ткачев, А. Ванин гэгшэд финалда барилдажа байна. А. Ткачев чемпион болобо. 7. Дундуур бэетэй хүндэ атлетигүүдэй мүрысөөндэ хабаадаһан Москвагай залуу спортсмен Василий Пегов. Тэрэ 177 килограмм шэгнүүритэй штангые үргөө. 8 Москвагай спортсмен А. Ведяков 50 километрын зайда ябагаар ябалгада дэлхэйн рекорд туйлаба.

ТАСС-эй фотохронико

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н01122. Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. № 5037.